

Arbeidsnotat
2025:17

Sykepleiefaglig FoU i norsk akademia

En gjennomgang av data om sykepleiere i FoU-personalet
2017, 2019, 2021 og 2023

Kaja Wendt, Bjørn Magne Olsen og Elisabeth Hovdhaugen

Arbeidsnotat
2025:17

Sykepleiefaglig FoU i norsk akademia

En gjennomgang av data om sykepleiere i FoU-personalet
2017, 2019, 2021 og 2023

Kaja Wendt, Bjørn Magne Olsen og Elisabeth Hovdhaugen

Arbeidsnotat 2025:17

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
Adresse Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo.

Prosjektnr. 21522

Oppdragsgiver Norsk sykepleieforbund
Adresse Tollbugata 22, 0104 Oslo

Fotomontasje NIFU

ISBN 978-82-327-0742-3
ISSN 1894-8200 (online)

Copyright NIFU: CC BY 4.0

www.nifu.no

Forord

Dette notatet er utarbeidet på oppdrag fra Norsk Sykepleierforbund. Hensikten med arbeidet har vært å kartlegge personer med sykepleiefaglig grunnutdanning i FoU-personalet og blant førstestillinger spesielt.

Arbeidet med statistikken er gjennomført av Kaja Wendt ved Statistisk sentralbyrå/NIFU og Bjørn Magne Olsen ved Statistisk sentralbyrå, mens prosjektleder Elisabeth Hovdhaugen ved NIFU har bidratt i innledningen til notatet. Notatet er kvalitetssikret av forskningsleder Jannecke Wiers-Jenssen. En stor takk til Bo Sarpebakken og Hebe Gunnes ved Statistisk sentralbyrå for verdifulle kommentarer underveis i arbeidet.

Til slutt vil vi takke Norsk Sykepleierforbund for et spennende og interessant oppdrag, og gode innspill underveis. Notatet er del av et større prosjekt initiert av Norsk Sykepleierforbund, som består av flere deler. I tillegg til dette notatet om sykepleiere i statistikken om forskerpersonalet pågår også to andre delprosjekter om bruken av delte stillinger og tidsbruk blant sykepleiere som deltar i FoU. Resultatene fra disse delprosjektene vil bli publisert i løpet av 2026.

Oslo, 26. november, 2025

Jannecke Wiers-Jenssen
Forskningsleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning.....	9
1.1 Innledning.....	9
1.2 Data	10
1.3 Gangen i notatet.....	11
2 FoU-personale med sykepleiefaglig grunnutdanning.....	12
2.1 Stillingstyper.....	16
2.2 Fagområder	18
2.3 Læresteder.....	18
2.4 Gjennomføringstid.....	20
3 FoU-personalet ved sykepleieutdanningene.....	23
3.1 Ulik organisering av sykepleieutdanningene.....	23
3.2 Vekst i førstestillinger ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning.....	24
3.3 Stor variasjon i andel med førstestillingskompetanse mellom lærestedene	24
3.4 Oppsummering	25
4 Personalet med sykepleiefaglig bakgrunn ved sykepleieutdanningene.....	26
4.1 Over 60 prosent av FoU-personalet ved sykepleieutdanningene har sykepleiefaglig bakgrunn	26
4.2 Svak nedgang i andel med sykepleiefaglig bakgrunn blant førstestillingene.....	27
4.3 90 prosent av sykepleierne i FoU-personalet er kvinner	28
4.4 Høy alder blant forskerne ved sykepleieutdanningene	28
4.5 Mange norske blant forskerpersonalet med sykepleiefaglig bakgrunn.....	29
4.6 Oppsummering	30

Referanser.....	31
Vedlegg 1 Sykepleieutdanningene	33
Vedlegg 2 Nøkkeltall.....	34
Tabelloversikt.....	35
Figuroversikt.....	37

Sammendrag

Statistisk sentralbyrå har for første gang koblet opplysninger om grunnutdanning til FoU-statistikkens forskerpersonalregister. Dette gir verdifull innsikt i omfanget av sykepleiere i FoU-personalet i årene 2017, 2019, 2021 og 2023.

6 prosent av forskerpersonalet har sykepleiefaglig bakgrunn

FoU-personalet består av forskere/faglig personale og teknisk/administrative stillinger. I 2023 hadde nær 2 600 av FoU-personale i universitets- og høyskolesektoren en sykepleiefaglig bakgrunn. Blant forskere/faglig personale totalt har andelen med sykepleiefaglig grunnutdanning ligget nær seks prosent i hele perioden fra 2017 til 2023. I tillegg var det 861 personer i teknisk-administrativ stilling. Om lag 80 prosent av disse arbeidet som støttepersonale ved et universitetssykehus i 2023.

39 prosent med førstestillingskompetanse ved sykepleieutdanningene

Ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning var det 2 140 forskere/faglig personale i 2023. 39 prosent av disse hadde førstestillingskompetanse. Dette er litt høyere enn nivået for forskerpersonalet totalt (36 prosent).

65 prosent av forskere/faglig personale ved enheter med sykepleieutdanning hadde selv en sykepleiefaglig bakgrunn. Universitets- og høyskolelektorer utgjorde den største stillingsgruppen.

Økning i andel med doktorgrad

Antallet stipendiater med sykepleiefaglig bakgrunn har økt fra 188 i 2017 til 204 i 2023. Dette tilsvarer en andel på omkring 3 prosent av alle stipendiater i sektoren disse årene. Andelen med en doktorgrad blant forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn økte fra 36 prosent i 2017 til 43 prosent i 2023.

Flest arbeider på et universitetssykehus

Over 800 personer, eller 30 prosent av FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn arbeider ved et universitetssykehus. Lærestedene som har flest med sykepleiebakgrunn var i 2023 NTNU, Høgskulen på Vestlandet og OsloMet.

Sykepleierne er eldre og bruker lengre tid på å ta en doktorgrad

Gjennomsnittsalderen for en forsker i universitets- og høyskolesektoren har de siste årene ligget stabilt omkring 45 år. Blant forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn har alderen gått ned fra 53 til 52 år i perioden 2017–2023.

Forskerne med sykepleiefaglig bakgrunn arbeider lengre i yrket sitt og er gjerne eldre når de starter med doktorgradsutdanning enn innenfor andre fag. Det gjør at gjennomføringstiden fremstår som lengre for de med sykepleiefaglig bakgrunn. Mens det i gjennomsnitt tok omkring 23 år fra avlagt bachelorgrad til avlagt doktorgrad for forskerne med sykepleiefaglig bakgrunn, brukte øvrige forskere/faglig personale 10 år. Dette henger delvis sammen med at det er krav om tid i relevant arbeid for å kunne søke opptak til master eller annen videreutdanning.

1 Innledning

1.1 Innledning

Det foreligger lite forskning om ansatte med sykepleiefaglig grunnutdanning i det norske FoU-personalet. Et av målene med prosjektet er å bidra med mer kunnskap om sykepleierutdannedes andel av det totale FoU-personalet og om andelen med førstestillingskompetanse blant FoU-personalet i sykepleierutdanningene. Videre undersøker vi i notatet hvilke typer stillinger, hvilke fagområder og læresteder de jobber i, og hvor lang tid de bruker på ulike karrieretrinn fra grunnutdanning til oppnådd doktorgrad.

Det har lenge foregått en akademisering av norsk sykepleierutdanning. Messel og Smeby (2017) beskriver dette som «praksisrettet akademisering», der det økende fokuset på forskning blir balansert med en sterk praksisorientering, også innen forskningen. Terum og Smeby (2014) kobler også akademiseringen til kvalitet og relevans i utdanningene. I dag er det en økende andel av videreutdanningene i sykepleie (intensiv, anestesi etc.) som utformes som toårige masterutdanninger. Denne endringen stiller større krav til lærestedene om å ha ansatte med førstestillingskompetanse.¹ Det er et krav i studietilsynsforskriften (2017, § 2.3) at studietilbud på bachelornivå må ha minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse, og at studietilbud på masternivå må ha minst 50 prosent førstestillingskompetente ansatte. På 2000-tallet viste evalueringer sviktende kvalitet i flere sentrale profesjonsutdanninger og det ble økt fokus på førstestillingskompetanse blant de ansatte. Samtidig er det slik i alle utdanninger at det ikke kun er de som har akkurat den utdanningsbakgrunnen som kan arbeide ved utdanningen, ofte er fagpersonalet sammensatt av personer med flere typer bakgrunner.

NOKUTs første gjennomgang av sykepleierutdanningene, som ble gjennomført på midten av 2000-tallet, fikk ingen av lærestedene som tilbød sykepleierutdanning sin akkreditering godkjent, med unntak av ett. Grunnen til at lærestedene

¹ Personale med førstestillingskompetanse omfatter professorer, dosenter, førsteamanuenser og førstelektorer.

ikke fikk godkjent akkrediteringen var at de ikke hadde tilstrekkelig mange ansatte med førstestillingskompetanse (Haugdal, 2009). Imidlertid fikk alle læresteder godkjent studieplan og kvalitetssikring året etterpå, og fagmiljøets kompetanse ble godkjent etter to år (se Haugdal, 2009; Bakken, 2010). Med andre ord ledet denne NOKUT-initierte gjennomgangen av kvaliteten i sykepleierutdanningen til store endringer på kort tid. I den forbindelse var det også flere faglige diskusjoner om akademiseringen av sykepleierutdanningen og hvilke mulige konsekvenser det kan få (se Raaen, 2006; Terum, 2006). Det var også i påfølgende år uttrykket uro for at den sterke veksten i antall studenter utover 2010-tallet ville svekke kvaliteten i bachelorutdanningen i sykepleie (Kårstein & Aamodt 2012).

Det finnes imidlertid en studie gjennomført av NIFU i 2018, basert på faglig ansatte i sykepleierutdanningen i 2017. Da var det i gjennomsnitt 46 prosent av de ansatte på sykepleierutdanningen som hadde førstestillingskompetanse, og alle institusjoner som tilbød utdanningen hadde minst 20 prosent med førstestillingskompetanse. Gjennomsnittsalderen til de førstestillingskompetente var relativt høy, og utregninger av erstatningsbehov viste at 49 prosent av disse måtte erstatte i løpet av de nærmeste 10 årene, gitt normal pensjonsavgang (67 års alder) (Aamodt, Nesje & Olsen, 2018). Dette tilsier at lærestedene trenger å rekruttere flere førstestillingskompetente for å kunne opprettholde utdanningstilbudet.

1.2 Data

Rapporten bygger på registerdata fra SSBs forskerpersonalregister og utdanningsstatistikk. Forskerpersonalregisteret er et individregister over alle som deltar i FoU ved universiteter, høyskoler, helseforetak og i instituttsektoren i Norge. Registeret ble opprettet på 1960-tallet og inneholder opplysninger om kjønn, alder, utdanningsbakgrunn, stilling og arbeidssted. Registeret brukes til å utarbeide statistikk om FoU-personalet og FoU-årsverk i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren.

SSB mottar i dag opplysninger til forskerpersonalregisteret om personalet ved universitetene og høyskolene via Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) for de fleste lærestedene og for noen direkte fra den enkelte institusjon. Dette gir et øyeblikksbilde per 1. oktober i et gitt år. Helseforetak med universitetssykehusfunksjon regnes i FoU-statistikken som en del av universitets- og høyskolesektoren og opplysninger om personale som deltar i FoU ved disse institusjonene rapporteres direkte fra det enkelte helseforetak. Opplysninger om utdanning avlagt i Norge på master- og doktorgradsnivå hentes fra SSBs registre over doktorgrader og utdanningsstatistikk (masterutdanning). Informasjon om avlagte doktorgrader i utlandet innhentes fra FoU-undersøkelsen i sektoren.

Det er utbredt bruk av delte stillinger i universitets- og høyskolesektoren mellom lærestedene og universitetssykehusene. Om lag ti prosent av FoU-personalet har slike stillinger. I FoU-statistikkens forskerpersonalregister registreres hver person én gang, ettersom registeret brukes til å telle antall hoder som deltar i FoU. Ansatte tilordnes hovedstilling etter mestkriteriet, det vil si at de tilordnes den institusjonen der de har høyest stillingsandel.² I rapporteringen til SSBs forskerpersonalregister inngår også i overkant av 3 000 bistillinger. Kun de som har en professor II-stilling blir inkludert i FoU-statistikken. Det blir beregnet FoU-årsverk av disse, men ikke for andre bistillinger, som førsteamanuensis II. I denne rapporten ser vi kun på hovedstilling, ikke delte stillinger eller bistillinger.

I dette prosjektet har vi for første gang koblet opplysninger om personalets *grunnutdanning* på populasjonen i universitets- og høyskolesektoren i forskerpersonalregisteret, og kan dermed identifisere personer med sykepleiefaglig bachelorutdanning ved hjelp av NUS-koder (Norsk standard for utdanningsgruppering). Med andre ord utgjør dette notatet også metodeutvikling, der nye måter å analysere forskerpersonalet på er prøvd ut. I notatet omtales de som har en sykepleierutdanning både som «sykepleiefaglig grunnutdanning» og «sykepleiefaglig bakgrunn» for språklig variasjon.

Noen personer avlegger flere grader i løpet av livet. I dette prosjektet er alle bachelorgrader i sykepleiefag medregnet, uavhengig om det var den første eller siste bachelorgraden, for å kunne se hvem i forskerpersonalet som har tatt en sykepleierutdanning en gang i løpet av sin utdanningskarriere. I vedlegget inngår en oversikt over hvilke enheter som tilbyr sykepleieutdanning per 2023.

1.3 Gangen i notatet

Dette første kapittelet introduserer tema for notatet og beskriver dataene vi bruker. Kapittel 2 tar utgangspunkt i makrotall over omfang av FoU-personale med sykepleiefaglig grunnutdanning fra 2017 til 2023. Her ser vi på stillinger der personalet har sykepleiefaglig grunnutdanning og ved hvilke læresteder de befinner seg. Kapittelet tar også for seg gjennomføringstid for de ulike utdanningsnivåene for FoU-personale med sykepleiefaglig bakgrunn og øvrig personale. Kapittel 3 beskriver deretter hvordan det totale FoU-personalet som arbeider ved sykepleierutdanninger er sammensatt, mens kapittel 4 snevrer inn fokuset og gir en mer spesifikk beskrivelse av personale ved sykepleierutdanningene som har en sykepleiefaglig grunnutdanning.

²Hvis en person har 50 prosent stilling ved to institusjoner, benyttes en randomiseringsfunksjon for å tilordne vedkommende til en av institusjonene.

2 FoU-personale med sykepleiefaglig grunnutdanning

I dette notatet ser vi nærmere på de ansatte i universitets- og høgskolesektoren. Sentrale nøkkeltall over omfang av sykepleiefaglig grunnutdanning for FoU-personalet i denne sektoren fremgår også av nøkkeltallstabellen i vedlegg 2.

I FoU-statistikken regnes helseforetak med universitetssykehusfunksjon som del av universitets- og høgskolesektoren. Øvrige helseforetak og private ideelle sykehus inngår i instituttsektoren. I disse to sektorene var det i 2023 totalt 3 068 personer med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet. Av disse var 1 846 ansatt som forsker/faglig personale. I tillegg var det totalt 91 høgskolelærere i universitets- og høgskolesektoren som hadde sykepleiefaglig bakgrunn, av totalt antall høgskolelærere knyttet til sykepleierutdanninger. I 2023 utgjør disse omkring en tredel. Høgskolelærere inngår ikke i FoU-statistikken, derfor holdes de utenfor analysene i dette notatet.

Akademisering av sykepleiefaget

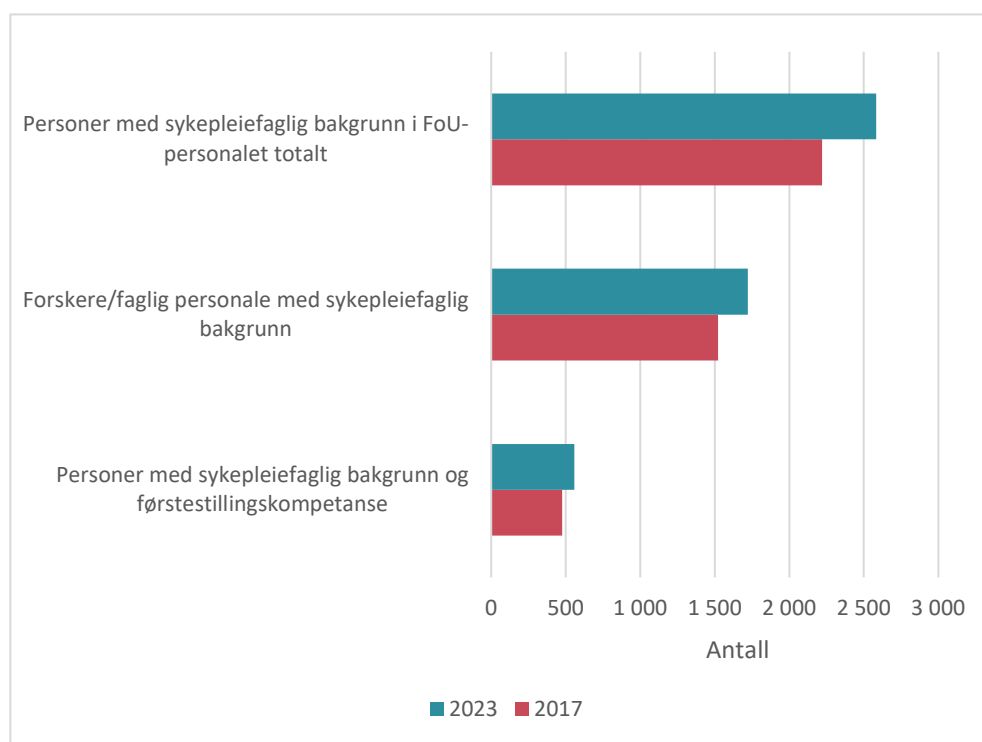
For sykepleiefaget har det funnet sted en akademisering av utdanningen. Faget har siden 1970-tallet utviklet seg fra å være et yrkesfag til å bli en universitetsutdanning basert på forskningsbasert kunnskap. Sykepleierutdanningen ble en del av høyere utdanning fra 1985 og i 1986 tok staten formelt over ansvaret for de offentlige sykepleierutdanningene og sykepleierutdanningene ble innlemmet i høgskolesystemet (Meld. St. 19 (2023-2024), s. 11; Slette, Sivertsen & Fossum, 2023). Utdanningsmulighetene har økt, først med etablering av videreutdanning som mastergrader, siden med mulighet til å ta doktorgrad innenfor feltet. Utviklingen har, som i de andre nordiske landene, vært drevet frem av både ildsjeler og sykepleiefaglige organisasjoner. Den første doktorgraden innenfor sykepleievitenskap ble avlagt i 1989 ved Universitetet i Oslo av Marit Kirkevold. Hun har vært sentral i etableringen av sykepleie som akademisk disiplin.

I 2023 ble det avlagt 40 doktorgrader av personer med sykepleiefaglig grunnutdanning i Norge. Tallet varierer noe fra år til år. I 2017 ble det avlagt 37 grader av de med sykepleiefaglig grunnutdanning som var registrert i

forskerpersonalregisteret. Blant de med sykepleiefaglig bakgrunn har andelen med en doktorgrad økt fra 25 prosent i 2017 til 30 prosent i 2023.

Stabil andel med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet

Av figur 2.1 fremgår veksten i totalt antall personer med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet fra om lag 2 200 til nesten 2 600 personer mellom 2017 og 2023. Det har også vært vekst i forskere/faglig personale med slik bakgrunn og for de med sykepleiefaglig bakgrunn og førstestillingskompetanse. Samlet står personene med sykepleiefaglig bakgrunn for nesten seks prosent av FoU-personalet i universitets- og høyskolesektoren. Andelen var den samme i hele perioden 2017–2023. På desimalnivå var det en endring fra 5,6 til 5,5 prosent disse årene. Se nærmere om tallunderlag og andeler i vedlegg 2 av rapporten.

Figur 2.1 Nøkkeltall for FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn i universitets- og høyskolesektoren. 2017–2023.

NOTE: Førstestillingskompetanse omfatter professorer, dosenter, førsteamanuenser og førstelektorer.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

Nær 2 600 med sykepleiefaglig grunnutdanning i FoU-personalet i 2023

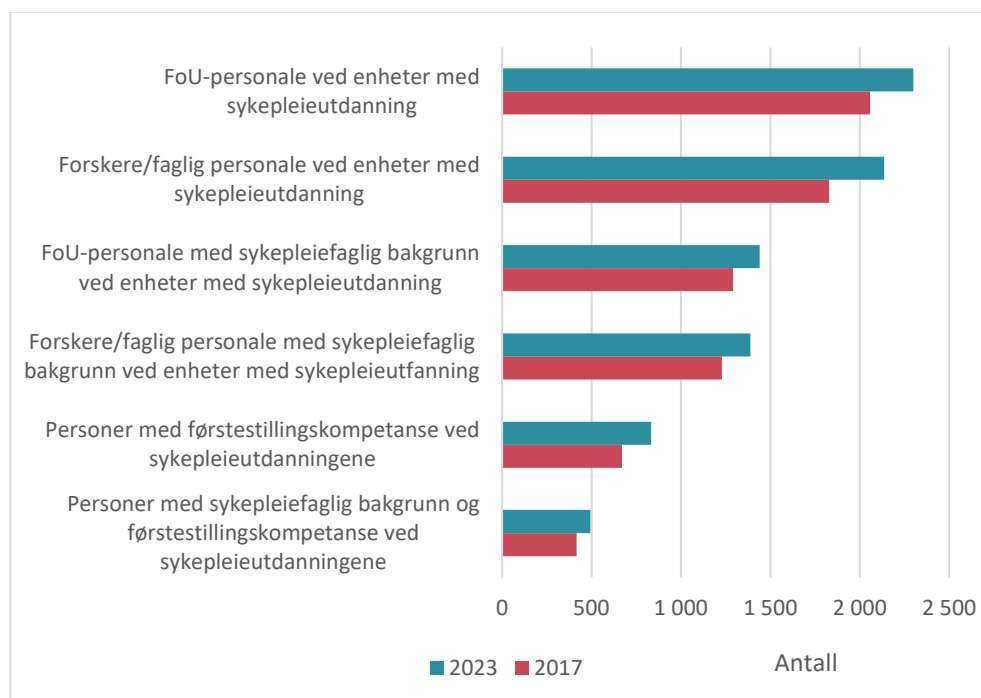
I statistikken over FoU-personalet i universitets- og høyskolesektoren var det i 2023 totalt nesten 2 600 personer som hadde en bachelorgrad i sykepleie som sin grunnutdanning. Disse fordeler seg som følger: 1 720 er forskere/faglig personale og 860 er teknisk/administrativt personale.

Veksten blant FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn var på 16 prosent fra 2017 til 2023. Dette er litt over veksten for totalt FoU-personale i universitets- og høyskolesektoren, som var på 14 prosent. Veksten blant de med sykepleiefaglig bakgrunn var høyere for det teknisk/administrative personalet med 23 prosent, enn blant forskere og faglig personale med 13 prosent. Sykepleiere som deltar i FoU ved universitetssykehusene regnes i FoU-statistikken som støttepersonale. Sykepleiere med doktorgrad regnes som forskere/faglig personale.

39 prosent med førstestillingskompetanse ved sykepleieutdanningene i 2023

Av figur 2.2 fremgår det også at ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning utgjorde FoU-personalet totalt 2 299 personer i 2023, mens forskerne/det faglige personalet utgjorde 2 136 personer av disse. 39 prosent av forskerne ved sykepleieutdanningene hadde førstestillingskompetanse. Dette er over nivået for forskerpersonalet totalt (36 prosent). Førstestillingskompetanse omfatter følgende stillinger: professorer, dosenter, førsteamanuenser og førstelektorer. For nærmere informasjon om tallunderlaget, se vedlegg 2.

Blant personalet med førstestillingskompetanse ved enheter med sykepleieutdanning var det i 2023 totalt 558 personer med sykepleiefaglig bakgrunn, dette tilsvarer 59 prosent av de med førstestilling som arbeider ved enheter med sykepleieutdanning. Andelen utgjorde 62 prosent i 2017, 68 prosent i 2019 og 67 prosent i 2021 og har med andre ord gått noe ned etter 2019.

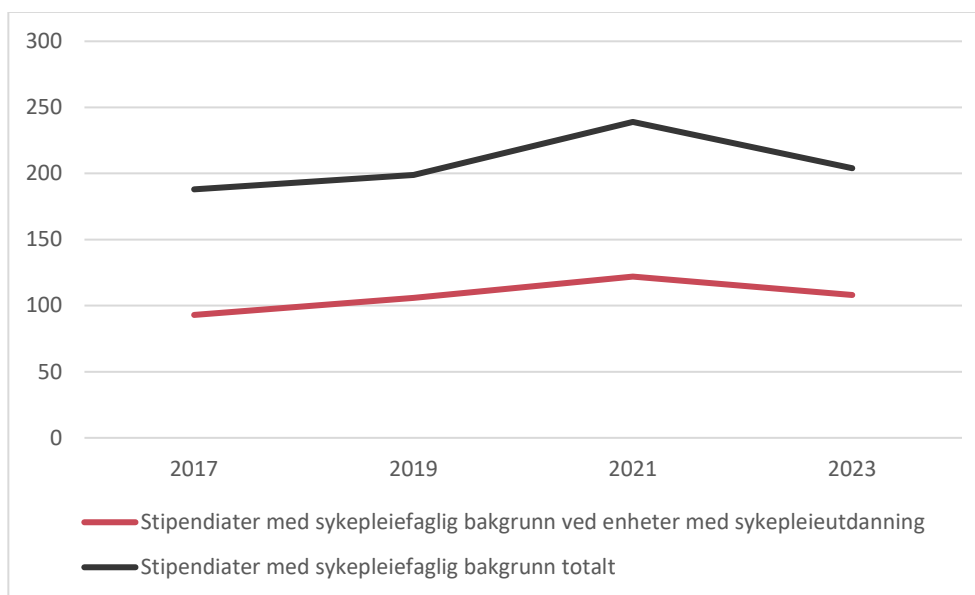

Figur 2.2 Nøkkeltall for FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn ved sykepleieutdanningene. 2017–2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

Omkring 200 stipendiater med sykepleiefaglig grunnutdanning

Blant totalt 7 015 stipendiater i hele universitets- og høyskolesektoren i 2023 hadde 204 en bachelor i sykepleievitenskap, se figur 2.3 og nøkkeltall i vedlegg 2. Antallet har økt fra 188 i 2017 og tilsvarer en andel på omkring 3 prosent av alle stipendiater i sektoren. Antallet nådde en topp i 2021 da 238 stipendiater hadde en bachelor i sykepleievitenskap som grunnutdanning. For stipendiater innenfor medisin og helsefag lå andelen med bachelor i sykepleiefag på 12 prosent i perioden, med unntak av 2021 da de utgjorde 14 prosent.

Figur 2.3 Stipendiater med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet totalt og ved sykepleieutdanningene. 2017–2023.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

2.1 Stillingstyper

Flest med sykepleiefaglig bakgrunn er universitets- og høgskolelektorer

I tabell 2.1 har vi fordelt forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn etter hvilken stilling de har i universitets- og høgskolesektoren. De fleste med slik bakgrunn arbeidet som universitets- eller høgskolelektorer, totalt 777 personer i 2023.

Tabell 2.1 Antall personer med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet i universitets- og høgskolesektoren etter stilling. 2017–2023. Antall og prosentvis endring.

Stilling	2017	2019	2021	2023	Endring 2017-2023
Professor/dosent	102	115	123	133	30 %
Førsteamanuensis	208	251	251	286	38 %
Førstelektor	166	168	155	140	-16 %
Totalt i førstestilling	476	534	529	559	17 %
UoH-lektor	715	710	713	777	9 %
Lege/psykolog	20	31	37	16	-20 %
Forsker (inkl. vit.ass.)	69	103	117	113	64 %
Øvrig faglig personale (inkl. faglige ledere)	26	29	35	33	27 %
Stipendiat	188	199	239	204	9 %
Postdoktor	27	19	25	20	-26 %
Totalt forskere/faglig personale	1 521	1 625	1 695	1 722	13 %
Totalt teknisk/administrativt personale	698	681	762	861	23 %
Totalt FoU-personale	2 219	2 306	2 457	2 583	16 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

Blant de med førstestillingskompetanse var det 133 professorer/dosenter med sykepleiefaglig bakgrunn i 2023. Veksten blant professorene i perioden lå over veksten blant forskerne med slik bakgrunn totalt. De fleste av personene i førstestilling var førsteamanuenser, 286 personer i 2023, her var veksten enda sterkere enn blant professorene. For førstelektorene var det en nedgang i antallet med sykepleiefaglig bakgrunn, fra 166 i 2017 til 140 i 2023.

Lavere vekst i rekrutteringsstillinger

I NIFU-rapporten *Rekruttering til forskning i sykepleie* fra 2018 (Aamodt et al., 2018) ble det ved hjelp av NSF's medlemsregister identifisert 147 stipendiater med bachelorgrad i sykepleie i 2017. Når vi i denne rapporten har benyttet koblete registerdata har vi naturlig nok fått et noe høyere tall, med 188 stipendiater for 2017. Tallet inkluderer alle med sykepleierutdanning i universitets- og høgskolesektoren, også de som var organisert i andre fagforeninger enn NSF og uorganiserte. I 2023 hadde antallet stipendiater steget til 204 (239 i 2021). Veksten for stipendiatstillinger var med 9 prosent noe lavere enn veksten i totalt antall forskere med sykepleiefaglig bakgrunn (13 prosent).

Det er relativt få postdoktorer med sykepleiefaglig bakgrunn; en nedgang fra 27 til 20 i perioden, og det er også få i gruppen som har stilling som leger/psykologer. Men dette er svært små tall som gir store prosentvise endringer fra år til år. Gruppen av forskere har økt en del og utgjorde 113 personer i 2023. Disse er gjerne finansiert av eksterne midler og arbeider ofte i midlertidige stillinger.

Mange sykepleiere er støttepersonale for FoU ved universitetssykehusene

Blant det vi i FoU-statistikken omtaler som teknisk/administrativt personale finner vi en relativt stor gruppe med sykepleiefaglig bakgrunn; 861 personer, opp fra 698 personer i 2017. Dette dreier seg i all hovedsak om støttepersonale ved et av helseforetakene med universitetssykehusfunksjon (80 prosent) og de er ansatt som sykepleiere, forskningssykepleiere, spesialsykepleiere, eller rådgivere. Som nevnt foran regnes sykepleiere med doktorgrad i kategorien forsker/faglig stilling i FoU-statistikken. Totalt var det 131 personer i forsker/faglig stilling med sykepleiefaglig bakgrunn ved universitetssykehusene i 2023 (opp fra 100 personer i 2017). Den største gruppen blant forskerne ved universitetssykehusene er forskerstillinger, 76 personer i 2023, samt 38 som er ansatt som stipendiater/vit.ass.

2.2 Fagområder

Nær 10 prosent av sykepleierne arbeider ikke innenfor medisin og helsefag

Vi har videre undersøkt hvilke fagområder personene med sykepleiefaglig bakgrunn arbeider innenfor, se tabell 2.2.³ Det er ikke uventet at medisin og helsefag dominerer med 2 362 personer, eller over 90 prosent av FoU-personalet.

188 personer eller 7 prosent av personene med sykepleiefaglig bakgrunn arbeidet ved en samfunnsvitenskapelig enhet i 2023. Veksten fra 2017 har ligget noe høyere for personalet med sykepleiefaglig bakgrunn (på 27 prosent) enn for det totale samfunnsvitenskapelige personalet i perioden.

Det er få personer med sykepleiefaglig bakgrunn ved andre fagenheter; 17 personer arbeidet ved enheter innenfor humaniora og kunsthøgskolen i 2023, og til sammen 16 personer var tilsatt ved enheter kategorisert som MNT-fag: matematikk og naturvitenskap, teknologi eller landbruks-, og fiskerifag og veterinærmedisin.

Tabell 2.2 FoU-personale med sykepleiefaglig bakgrunn etter arbeidsstedets fagområde. Antall og prosentvis endring.

Fagområde					Endring
	2017	2019	2021	2023	2017-2023
Humaniora og kunsthøgskolen	9	17	18	17	89 %
Samfunnsvitenskap	148	145	121	188	27 %
MNT-fag*	15	15	14	16	7 %
Medisin og helsefag	2 047	2 129	2 304	2 362	15 %
Totalt fagområder	2 219	2 306	2 457	2 583	16 %
<i>Andel medisin og helsefag</i>	<i>92 %</i>	<i>92 %</i>	<i>94 %</i>	<i>91 %</i>	

* Matematikk og naturvitenskap, teknologi og landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

2.3 Læresteder

Flest sykepleiere i FoU-personalet ved universitetssykehusene

I tabell 2.3 har vi fordelt FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn etter institusjonen de er tilsatt ved. I 2023 var 823 personer, eller over 30 prosent, tilsatt ved et universitetssykehus dette året.

³ Informasjon om fagområdet er hentet fra FoU-statistikkens spørreskjema der respondentene (vanligvis instituttleder) angir hvilke fagområder FoU-aktiviteten er innenfor. I FoU-statistikken tilordnes fagenhetene et fagområde etter mest-kriteriet.

Tabell 2.3 FoU-personale med sykepleiefaglig bakgrunn etter arbeidssted i universitets- og høgskolesektoren. 2017–2023. Antall og prosentvis endring.

Institusjon	2017	2019	2021	2023	Endring 2017-2023
Helseforetak med universitetssykehusfunksjon	668	693	786	823	23 %
NTNU	228	224	226	224	-2 %
Høgskulen på Vestlandet	202	196	189	197	-2 %
OsloMet - storbyuniversitetet	204	193	191	190	-7 %
Universitetet i Sørøst-Norge	132	142	151	165	25 %
VID vitenskapelige høgskole*	87	140	150	164	89 %
UiT - Norges arktiske universitet	139	133	146	161	16 %
Nord universitet	122	125	114	123	1 %
Universitetet i Stavanger	72	80	98	115	60 %
Universitetet i Agder	76	86	81	89	17 %
Lovisenberg diakonale høgskole	58	64	72	80	38 %
Høgskolen i Innlandet	63	66	65	68	8 %
Høgskolen i Molde	40	39	45	53	33 %
Høgskolen i Østfold	41	44	50	52	27 %
Universitetet i Oslo	44	37	47	38	-14 %
Universitetet i Bergen	31	32	32	25	-19 %
Øvrige læresteder**	12	12	14	16	33 %
Totalt	2 219	2 306	2 457	2 583	16 %

* Høgskolen Diakonova ble en del av VID i 2018.

** Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Universitetssenteret på Svalbard, MF vitenskapelig høyskole, NLA høgskolen, Høgskolen i Volda, Samisk høgskole, Høgskolen Kristiania, Kunsthøgskolen i Oslo og Handelshøgskolen BI.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

NTNU og Høgskulen på Vestlandet har flest sykepleieutdannede

Blant lærestedene var det i 2023 NTNU som hadde flest personer med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet med 224 personer, noe som ikke er overraskende siden NTNU er Norges største høyere utdanningsinstitusjon. Andre læresteder med et høyt antall av dette personalet er Høgskulen på Vestlandet, OsloMet, Universitetet i Sørøst-Norge, VID vitenskapelige høgskole og UiT Norges arktiske universitet; alle med over 6 prosent.

Fra 2017 til 2023 er det ved VID vitenskapelige høgskole, Universitetet i Stavanger, Høgskolen i Østfold og Lovisenberg diakonale høgskole vi finner den prosentvis sterkeste veksten. Veksten ved VID skyldes delvis at Høgskolen Diakonova ble innlemmet i høgskolen i 2018, men også etter dette har det vært sterk vekst i personal med sykepleiefaglig bakgrunn ved lærestedet. For enkelte læresteder er det små tall og naturlige svingninger som kan gi store prosentvise utslag, men vi merker oss at nivået har vært stabilt ved NTNU og Nord universitet, mens det har vært en nedgang ved Universitetet i Bergen og Universitetet i Oslo. Sistnevnte lærested la ned sine masterstudier i sykepleie i 2020. Ved Universitetet i Bergen tilbys ikke sykepleieutdanning, og om lag halvparten av personene med sykepleiefaglig bakgrunn arbeider innenfor andre fagområder enn medisin og helsefag.

Se nærmere om enheter med sykepleieutdanning i kapittel 3. En oversikt over enheter med sykepleieutdanning finnes i vedlegg 1 i dette arbeidsnotatet.

2.4 Gjennomføringstid

En bachelorgrad er normert til å ta 3 år og en mastergrad er normert til 2 år. For å ta en doktorgrad er det som regel satt av 3 år (+ et år med pliktarbeid/undervisning). Fra doktorgradsstatistikken vet vi imidlertid at det i gjennomsnitt (for alle fagområder) tar 5,2 år fra man er tatt opp på et doktorgradsprogram til man har disputert/avlagt doktorgraden.

Sykepleierne bruker lang tid

Vi har også sett nærmere på hvor lang tid ansatte med sykepleiefaglig grunnutdanning brukte fra de tok en bachelorgrad til de avla mastergrad og eventuelt doktorgrad, se tabell 3.4. I tallene har vi skilt mellom sykepleiefaglige grader og grader for det øvrige personalet. Blant de ansatte med sykepleiefaglig bakgrunn har mange vært i arbeid lenge før de avlegger en doktorgrad.

Tabell 2.4 Gjennomføringstid (antall år) for avlagte grader, bachelor-mastergrad-doktorgrad. Forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn og øvrige forskere/faglige personer i universitets- og høyskolesektoren. 2017, 2019, 2021 og 2023.

	2017		2019		2021		2023	
	År	Antall	År	Antall	År	Antall	År	Antall
Sykepleiefaglig bakgrunn: fra bachelorgrad til mastergrad	14,5	N=510	14,1	N=577	13,6	N=589	13,3	N=631
Sykepleiefaglig bakgrunn: fra mastergrad til doktorgrad	11,2	N=132	11,1	N=167	10,7	N=168	10,2	N=198
Sykepleiefaglig bakgrunn: fra bachelorgrad til doktorgrad	23,1	N=373	22,8	N=448	22,4	N=483	22,8	N=516
Øvrige forskere/faglig personale: fra bachelorgrad til mastergrad	3,5	N=4275	3,7	N=5027	3,8	N=5757	4,0	N=6163
Øvrige forskere/faglig personale: fra mastergrad til doktorgrad	7,2	N=1216	7,4	N=1572	7,7	N=1998	7,8	N=2331
Øvrige forskere/faglig personale: fra bachelorgrad til doktorgrad	9,5	N=1287	9,7	N=1660	10,1	N=2083	10,4	N=2427

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

Innenfor sykepleiefaget tok det i 2017 i gjennomsnitt 14,5 år for forskere/faglig personale fra de avla bachelor til de hadde avlagt en mastergrad. I 2023 hadde dette gått ned til 13,3 år. Blant øvrige forskere/faglig personale gikk dette betydelig raskere; i 2017 tok det i gjennomsnitt 3,5 år fra avlagt bachelorgrad til mastergrad, i 2023 hadde antall år økt til 4 år blant øvrige forskere/faglig personale.

Vi har også sett på antall år fra avlagt bachelorgrad til avlagt mastergrad. For de med sykepleiefaglig bachelor tok det 11,2 år i 2017 og 10,2 år i 2023. For øvrige forskere gikk det også her raskere med 7,2 år i 2017, men her økte antall år litt til

7,7 år i 2023. Disse tallene illustrerer at det er vanlig for mange med sykepleierutdanning å arbeide en tid som sykepleier, både før de går videre til mastergrad og særlig før de begynner på en doktorgrad. Her er det viktig å merke seg at mange av videreutdanningene som i dag er mastergrader, slik som intensiv- eller anestesisykepleie, krever minst ett års klinisk yrkespraksis som sykepleier på sykehus/spesialisthelsetjeneste for opptak.

Det er når vi ser på antall år fra avlagt bachelorgrad til avlagt doktorgrad vi virkelig ser en stor forskjell mellom forskere/faglig personale med sykepleiefaglig grunnutdanning og øvrige forskere/faglig personale. Innenfor sykepleie tok det rundt 23 år, mens det for øvrige forskere/faglig personale tok omkring 10 år. Tallene er ganske stabile, med en svak nedadgående trend for de med sykepleiefaglig grunnutdanning og en liten økning fra 9,5 til 10,4 år for øvrig personale.

Forskerne med sykepleiefaglig bakgrunn starter gjerne senere med doktorgraden fordi de arbeider lengre i yrket sitt enn det som er vanlig innenfor andre fag. Det er disse faktorene som gjør at gjennomføringstiden fremstår som lengre for de med sykepleiefaglig bakgrunn.

Lav andel midlertidig ansatte blant sykepleiefaglige

Tall over faste og midlertidige stillinger viser at andelen midlertidige stillinger er lavere for de med sykepleiefaglig grunnutdanning med 8 prosent enn for forskere/faglig personale totalt med 13 prosent, se tabell 2.5. I tallene er rekrutteringsstillinger (stipendiater, vit.ass. og postdoktorer) utelatt, siden dette uansett er midlertidige stillinger. Personer med sykepleiefaglig bakgrunn ligger dermed på nivå med andelen midlertidig tilsatte totalt i Norge. At andelen er lavere enn for forskersamfunnet totalt kan henge sammen med at personalet med sykepleiefaglig bakgrunn gjerne har vært tilsatt i mange år og er noen år eldre enn sine kollegaer innenfor andre fagfelt.

Tabell 2.5 Faste og midlertidige stillinger for forskere/faglig personale totalt og for forskere/faglig personale med sykepleiefaglig grunnutdanning i universitets- og høyskolesektoren.¹ 2023.

			Andel	
	Fast	Midlertidig	Totalt	midlertidige
Totalt personale	15 761	2 385	18 146	13 %
Personale med sykepleiefaglig grunnutdanning	1 269	112	1 381	8 %

¹ Vi har ikke tall for universitetssykehus, Forsvarets høgskole, UNS eller KRUS.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

Oppsummering

I kapittelet har vi kort beskrevet akademiseringen av sykepleiefaget. I 2023 utgjør personalet med sykepleiefaglig grunnutdanning 6 prosent av det totale FoU-

personalet i universitets- og høgscolesektoren. Universitets- og høgscolelektorene utgjør den største stillingsgruppen, samtidig som nesten 1/3 av forskere/faglig personalet har førstestillingskompetanse.

De fleste med sykepleiefaglig grunnutdanning arbeider ved et universitetssykehus. Det er ellers ved NTNU og Høgskulen på Vestlandet vi finner flest med sykepleiefaglig grunnutdanning.

Sykepleierne bruker lengre tid enn andre fagfelt fra de tar en bachelor til de avlegger doktorgraden, noe som henger sammen med at de starter senere og jobber lenger i yrket sitt før de avlegger graden.

3 FoU-personalet ved sykepleieutdanningene

3.1 Ulik organisering av sykepleieutdanningene

Når vi tolker tallene, er det viktig å være klar over forskjellene i hvordan sykepleieutdanningen er organisert ved de ulike lærestedene. Ved noen institusjoner er det egne sykepleiefaglige institutter, andre steder finner vi større helsefaglige enheter der også nabodisipliner som for eksempel idrettsmedisin inngår.

Enkelte læresteder rapporterer data på fakultetsnivå (helsefaglige fakulteter som f.eks. Universitetet i Stavanger), mens andre rapporterer på instituttnivå. Dette påvirker antallet og andelen med sykepleiefaglig bakgrunn. I vedlegget inngår en oversikt over hvilke enheter som inngår i statistikkgrunnlaget i dette notatet.

Tabell 3.1 FoU-personalet ved enheter med sykepleieutdanning. 2017–2023.

Stilling	2017	2019	2021	2023	Endring 2017-2023
Professor/dosent	173	163	176	230	33 %
Førsteamanuensis	310	335	341	442	43 %
Førstelektor	188	184	166	162	-14 %
Totalt i førstestilling	671	682	683	834	24 %
UoH-lektor	835	764	752	911	9 %
Forsker (inkl. vit.ass.)	61	54	40	57	-7 %
Øvrig faglig personale (inkl. faglige ledere)	30	20	20	27	-10 %
Stipendiat	199	195	223	262	32 %
Postdoktor	33	24	45	45	36 %
Totalt forskere/faglig personale	1 829	1 739	1 763	2 136	17 %
Totalt teknisk/administrativt personale	228	180	190	163	-29 %
Totalt FoU-personale	2 057	1 919	1 953	2 299	12 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

3.2 Vekst i førstestillinger ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning

I tabell 3.1 ser vi nærmere på FoU-personalet ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning i perioden 2017–2023. Tabellen viser at det var vekst i perioden og at veksten øker utover i perioden. Veksten fra 2017 til 2023 omfatter både førstestillinger (24 prosent), forskere/faglig personale samlet (17 prosent) og totalt FoU-personale (12 prosent) ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning.

I volum er det utviklingen i antall førsteamanuenser i perioden (+132, økning med 43 prosent), samt universitets- og høyskolelektorer (+76, økning med 9 prosent) og stipendiater (+63, økning med 12 prosent) som bidrar mest til veksten.

Tabellen viser også nedgang i flere stillingstyper, både for førstelektorer (-14 prosent), forskere (-7 prosent), øvrig faglig personale (-10 prosent) og for teknisk administrativt FoU-personale (-29 prosent).

3.3 Stor variasjon i andel med førstestillingskompetanse mellom lærestedene

Totalt har andelen med førstestillingskompetanse ligget jevnt i perioden 2017–2023, den var på 34 prosent i 2017 og 35 prosent i 2023 slik det fremgår av tabell 3.2. Det er en del variasjon mellom lærestedene, og andelen varierte i 2023 fra 23 prosent ved UiT til 49 prosent ved Universitetet i Agder. Andelen har økt mest ved Universitetet i Innlandet, mens det var nedgang i andelen ved Nord universitet, Universitetet i Sørøst-Norge og UiT.

Ved universitetssykehusene er ingen registrert med førstestillingskompetanse. Mange ansatte har delte stillinger mellom et lærested og et universitetssykehus. I forskerpersonalregisteret er hver person plassert der de bruker mesteparten av tiden sin.

Tabell 3.2 Andel av forskere/faglig personale med førstestilling ved enheter med sykepleieutdanning, 2017–2023.

Lærested	2017	2019	2021	2023
Universitetet i Innlandet	22 %	22 %	22 %	39 %
Høgskole i Molde	29 %	32 %	32 %	38 %
Høgskole i Østfold	46 %	40 %	44 %	37 %
Høgskulen på Vestlandet	30 %	41 %	40 %	34 %
Lovisenberg diakonale høgskole	26 %	31 %	18 %	30 %
Nord universitet	32 %	29 %	25 %	26 %
NTNU	32 %	36 %	36 %	36 %
OsloMet . Storbyuniversitetet	38 %	43 %	45 %	45 %
Universitetet i Agder	47 %	37 %	43 %	49 %
Universitetet i Stavanger	38 %	37 %	35 %	38 %
Universitetet i Sørøst-Norge	40 %	40 %	35 %	32 %
UiT - Norges arktiske universitet	29 %	31 %	25 %	23 %
VID vitenskapelig høgskole	39 %	39 %	44 %	40 %
Totalsum	34 %	36 %	35 %	35 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

3.4 Oppsummering

Kapittel 3 tar for seg FoU-personalet ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning. Totalt omfattet dette 2 300 personer i 2023. Det var flest universitets- og høgskolelektorer (over 900). Veksten i personer med førstestillingskompetanse økte mer enn for totalt antall forskere/faglig personale og teknisk/administrativt personale. Totalt var det en andel på 35 prosent med førstestillingskompetanse blant forskere/faglig personale ved sykepleieutdanningene.

4 Personalet med sykepleiefaglig bakgrunn ved sykepleieutdanningene

4.1 Over 60 prosent av FoU-personalet ved sykepleieutdanningene har sykepleiefaglig bakgrunn

I dette kapittelet fokuserer vi på tall for ansatte med sykepleiefaglig bakgrunn ved enhetene som tilbyr sykepleieutdanning. Tabell 4.1 viser at blant forskere/faglig personale ved enheter med sykepleieutdanning var det her en vekst på 13 prosent siden 2017. Det har vært vekst i de fleste stillingsgrupper med unntak av førstelektorer, forskere og teknisk-administrativt personale.

Tabell 4.1 Personer med sykepleiefaglig bakgrunn ved enheter med sykepleieutdanning. 2017–2023.

Stilling	2017	2019	2021	2023
Professor	65	65	71	85
Dosent	13	14	15	17
Førstemanuensis	182	219	221	259
Førstelektor	157	164	149	132
Førstestillinger totalt	417	462	456	493
Øvrig FoU-personale (inkl. faglige ledere)	18	15	18	22
UoH-lektor	674	661	665	736
Postdoktor	5	6	13	13
Forskere (inkl. vit.ass.)	21	19	14	16
Stipendiat	93	106	122	108
Totalt forskere/faglig personale	1 228	1 269	1 288	1 388
Teknisk/administrativt personale	64	53	55	52
Totalt FoU-personale	1 292	1 322	1 343	1 440

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

Ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning viser tallene at andelen med sykepleiefaglig bakgrunn utgjorde 63 prosent av det totale FoU-personalet (tabell 4.2).

Blant FOU-personalet som har førstestillinger hadde 59 prosent sykepleiefaglig grunnutdanning ved enhetene som tilbyr sykepleieutdanning i 2023. Denne andelen har variert noe i den korte tidsperioden vi her ser på. I 2019 var andelen på sitt høyeste med 68 prosent.

For flere av stillingene var andelen med sykepleiefaglig bakgrunn ved sykepleieutdanningene på sitt høyeste i 2019. Det gjelder også for forskere/faglig personale totalt. I 2019 var andelen med sykepleiefaglig bakgrunn 73 prosent, mens den i 2023 utgjorde 65 prosent.

Blant stipendiatene var andelen med sykepleiefaglig bakgrunn 54 prosent i 2019, denne andelen har gått noe ned og utgjorde 41 prosent i 2023.

Andelen med sykepleiefaglig bakgrunn var i 2023 aller høyest for førstelektorer, øvrig FoU-personale og UoH-lektorer, alle med 81 prosent.

Tabell 4.2 Andel av personalet ved enheter med sykepleieutdanning som hadde sykepleiefaglig bakgrunn. 2017–2023.

Stilling	2017	2019	2021	2023	Endring i prosentandel 2017-2023
Professor	43 %	45 %	42 %	41 %	-2 %
Dosent	59 %	82 %	79 %	77 %	18 %
Førsteamanuensis	59 %	65 %	61 %	59 %	0 %
Førstelektor	84 %	89 %	88 %	81 %	-2 %
Førstestillinger totalt	62 %	68 %	63 %	59 %	-3 %
Øvrig FoU-personale (inkl. fagl. leder)	60 %	75 %	75 %	81 %	21 %
UoH-lektor	81 %	87 %	86 %	81 %	0 %
Postdoktor	15 %	25 %	29 %	29 %	14 %
Forskere	34 %	35 %	35 %	28 %	-6 %
Stipendiat	47 %	54 %	51 %	41 %	-6 %
Totalt forskere/faglig pers.	67 %	73 %	70 %	65 %	-2 %
Teknisk-administrativt	28 %	29 %	28 %	32 %	4 %
Totalt FoU-personale	63 %	69 %	66 %	63 %	0 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

4.2 Svak nedgang i andel med sykepleiefaglig bakgrunn blant førstestillingene

Dersom vi sammenligner tall for dem med sykepleiefaglig grunnutdanning i tabellen over med tall for totalt FoU-personalet ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning (tabell 4.1) var den prosentvise veksten i personalet noe lavere for de med sykepleiefaglig grunnutdanning både når det gjelder førstestillinger (henholdsvis 18 og 24 prosent) og forskere/faglig personale (henholdsvis 13 og 17 prosent).

I tabell 4.2 fremgår andelen med sykepleiefaglig grunnutdanning for de ulike stillingene ved sykepleieutdanningene.

4.3 90 prosent av sykepleierne i FoU-personalet er kvinner

Tabell 4.3 viser tall over kjønnsbalansen blant forskerne. Totalt var det 90 prosent kvinner blant de med sykepleiefaglig grunnutdanning. Ved sykepleieutdanningene var andelen enda høyere med 92 prosent. For forskerpersonalet totalt er andelen kvinner langt jevnere med 53 prosent kvinner og 47 prosent menn.

Tabell 4.3 Forskere/faglig personale totalt, med sykepleiefaglig bakgrunn og ved enheter med sykepleieutdanning etter kjønn. 2023.

	Sykepleiefaglig bakgrunn		Sykepleiefaglig bakgrunn v. sykepleieutd.		Totalt forskerpersonale	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Kvinner	1 557	90 %	1 272	92 %	16 393	53 %
Menn	165	10 %	116	8 %	14 741	47 %
Totalt	1722	100 %	1 388	100 %	31 134	100 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

4.4 Høy alder blant forskerne ved sykepleieutdanningene

Gjennomsnittsalderen for det totale forskerpersonale i universitets- og høyskolesektoren har ligget jevnt rundt 45 år i perioden 2017–2023, se tabell 4.4. Innenfor medisin og helsefag var alderen et år høyere, 46 år.

For personer med sykepleiefaglig bakgrunn har alderen ligget høyere, men gått noe ned over tid, fra 53 år i 2017 til knapt 52 år i 2023. For de med sykepleiefaglig bakgrunn som arbeider ved en av sykepleieutdanningene lå den på 54 år i 2017 og 52 år i 2023.

Det tar tid å kvalifisere seg for eller rykke opp til en førstestilling, så naturlig nok er personer med førstestilling noe eldre. For førstestillinger totalt har andelen gått ned fra 53 til 52 år. For de med førstestilling ved enheter for sykepleie var aldersnivået noe høyere, men har gått ned fra 56 til 55 år. Aldersnivået for personer i førstestilling med sykepleiefaglig grunnutdanning ved enheter for sykepleieutdanning har ligget stabilt på nesten 58 år i perioden 2017–2023.

Tabell 4.4 Gjennomsnittsalder blant forskere/faglig personale totalt, med sykepleiefaglig bakgrunn og ved enheter med sykepleieutdanning. 2017–2023.

Grupper av forskere/faglig personale	2017	2019	2021	2023
Alder blant forskerpersonalet totalt	45,1	45,0	44,7	45,0
Alder innenfor medisin og helsefag	46,2	46,4	46,3	46,4
Alder sykepleiefaglig bakgrunn	53,1	52,9	51,8	51,6
Alder sykepleiefaglig bakgrunn ved sykepleieutdanningene	53,8	53,3	52,3	51,8
Alder førstestilling totalt	52,9	52,5	52,1	52,1
Alder førstestilling ved enheter med sykepleie	56,3	56,2	56,0	55,4
Alder førstestilling for sykepleiere ved enheter med sykepleie	57,6	57,8	57,8	57,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

4.5 Mange norske blant forskerpersonalet med sykepleiefaglig bakgrunn

I tabell 4.5 fremgår det at andelen med ikke-norsk statsborgerskap er forholdsvis lav blant forskere med sykepleiefaglig grunnutdanning. Dette kommer delvis av sykepleierfagets egenart, majoriteten som arbeider i sykepleierutdanningen har grunnutdanningen sin fra Norge. For forskere/faglig personale totalt har rundt 70 prosent norsk statsborgerskap. Blant de med sykepleiefaglig grunnutdanning dominerer andelen med norsk statsborgerskap med 94 prosent i 2017 og 93 prosent i 2023. Den største gruppen av ikke-norske er om lag 70 personer fra et annet nordisk land. De utgjør 3 prosent av personalet i 2023. Dette er sannsynligvis knyttet til at undervisning på sykepleierutdanning i stor grad foregår på norsk, og at det å kunne kommunisere med pasienter på norsk er en viktig del av utdanningen (Jonsmoen & Greek, 2021).

Tabell 4.5 Forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn etter statsborgerskap. 2017–2023.

Land	2017	2019	2021	2023
Norge	1 728	1 639	1 665	1 977
Norden	62	61	51	71
Europa for øvrig	26	25	33	52
Asia	7	6	6	21
Amerika, Afrika	6	8	8	15
Totalt	1 829	1 739	1 763	2 136
Andel norske	94 %	94 %	94 %	93 %
Andel Norden	3 %	4 %	3 %	3 %
Andel Europa for øvrig	1 %	1 %	2 %	2 %
Andel øvrige	1 %	1 %	1 %	2 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

Andelen ikke-norske statsborgere er enda lavere blant de med sykepleiefaglig grunnutdanning ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning, se tabell 4.6 under.

Tabell 4.6 Forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn ved enheter med sykepleieutdanning etter statsborgerskap. 2017–2023.

Land	2017	2019	2021	2023
Norge	1 198	1 234	1 259	1 356
Norden	23	26	19	21
Øvrige land	7	9	10	11
Totalt	1 228	1 269	1 288	1 388
<i>Andel norske</i>	98 %	97 %	98 %	98 %
<i>Andel Norden</i>	2 %	2 %	1 %	2 %
<i>Andel fra øvrige land</i>	1 %	1 %	1 %	1 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

4.6 Oppsummering

I dette kapittelet har vi snevret inn fokuset ytterligere og sett på personer med sykepleiefaglig grunnutdanning ved enheter som tilbyr sykepleieutdanning. Ved sykepleieutdanningene hadde 65 prosent av personalet sykepleiefaglig grunnutdanning. Blant personalet med førstestilling gikk andelen med sykepleiefaglig grunnutdanning gått noe ned fra 62 til 59 prosent fra 2017 til 2023.

Blant forskere/faglig personale ved sykepleieutdanningene med sykepleiefaglig grunnutdanning hadde nesten alle norsk statsborgerskap (98 prosent), kvinneandelen var høy (92 prosent) og gjennomsnittsalderen lå nær 52 år, mens den for forskere/faglig personale ligger på 45 år.

Referanser

- Bakken, P. (2010). *Revidering av akkrediterte sykepleierutdanninger. En kvantitativ studie av institusjonenes tilpasning i forbindelse med NOKUTs krav om å øke førstestillingskompetansen*. NOKUT-rapport 1/2010.
- Haugdal, B. K. (2009). *Revidering av akkrediterte sykepleieutdanninger - Kvaliteten i praksisstudiene*. NOKUT-rapport.
- Jonsmoen, K. M. & Greek, M. (2021). Hvordan kan vi sikre god språkutvikling hos sykepleiere med norsk som andrespråk. *Sykepleien* 2021;109(87050):e-87050 <https://sykepleien.no/fag/2021/09/hvordan-kan-vi-sikre-god-sprakutvikling-hos-sykepleiere-med-norsk-som-andresprak>
- Kårstein, A. & Aamodt, PO (2012). *Opptakskrav, vurderingsformer og kvalitet i sykepleierutdanningen*. NIFU-rapport 2012: 14 <https://hdl.handle.net/11250/280872>
- Meld.St. 19 (2023-2024). *Profesjonsnære utdanninger over heile landet*. Kunnskapsdepartementet <https://www.regjeringen.no/contentassets/4ab6bbb12ed54f9f959364aec06ba3f6/nn-no/pdfs/stm202320240019000dddpdfs.pdf>
- Messel, J. & Smeby, J-C. (2017). «Akademisering av høyskoleutdanningene». I S. Mausestagen, S. & Smeby, J-C. (red.), *Kvalifisering til profesjonell yrkesutøvelse*. Universitetsforlaget.
- Raaen, F. D. (2006). Når akkreditering blir utdanningspolitikk. *Forskningspolitikk* 2/2006, s. 12-13 <https://fpol.no/wp-content/uploads/2013/05/Forskningspolitikk-02-2006.pdf>
- Slette, A. L., Sivertsen, G. og Fossum, L. W. (2023): *FoU-aktivitet i sykepleierutdanningen En kartlegging for NOKUT – delrapport 3*, NIFU-rapport 2023:18 <https://nva.sikt.no/registration/0198cc71bde9-9d8b2cdf-ac34-4fd3-a15a-c8b62668b1d9>
- Studietilsynsforskriften (2017). *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning*. (FOR-2017-02-07-137). Lovdata <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2017-02-07-137>
- Terum, L. I. (2006). Akademiseringens dilemmaer. *Forskningspolitikk* 3/2006, s. 20-21 <https://fpol.no/wp-content/uploads/2013/05/Forskningspolitikk-03-2006.pdf>

- Terum, L.I. & Smeby, J-C. (2014). «Akademisering, kvalitet og relevans: Debatten om utdanningene til velferdsstatens profesjoner». I Frølich, N., Hovdhaugen E. & Terum, L.I. (red.), *Kvalitet, kapasitet og relevans: Utviklingstrekk i norsk høyere utdanning*. Cappelen Damm Akademisk
- Aamodt, P. O., Nesje K. & Olsen B. M. (2018), *Rekruttering til forskning i sykepleie. En kartlegging av rekrutteringsbehov, rekrutteringsgrunnlag og stipendiatenes karriereplaner*. NIFU-rapport 2018: 28.
<http://hdl.handle.net/11250/2568592>

Vedlegg 1 Sykepleieutdanningene

Vedleggstabell 1 Enheter som tilbyr sykepleieutdanning. 2023.

Lærested	Fagenhet
HØGSKOLEN I INNLANDET	Fakultet for helse- og sosialvitenskap - fag/forskning
HØGSKOLEN I MOLDE - VITENSKAPELIG HØGSKOLE I LOGISTI	Avdeling for helse- og sosialfag
HØGSKOLEN I ØSTFOLD	Fakultet for helse, velferd og organisasjon - fag/forskning
HØGSKULEN PÅ VESTLANDET	Institutt for helse- og omsorgsvitenskap
LOVISENBERG DIAKONALE HØGSKOLE	Lovisenberg diakonale høgskole - fag/forskning
NORD UNIVERSITET	Fakultet for sykepleie og helsevitenskap - fag/forskning
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET	Institutt for helsevitenskap i Gjøvik
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET	Institutt for helsevitenskap i Ålesund
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET	Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie
OSLOMET - STORBYUNIVERSITETET	Institutt for sykepleie og helsefremmende arbeid
UNIVERSITETET I AGDER	Institutt for helse- og sykepleievitenskap
UNIVERSITETET I STAVANGER	Det helsevitenskapelige fakultet - fag/forskning
UNIVERSITETET I SØRØST-NORGE	Institutt for sykepleie- og helsevitenskap
UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET	Institutt for helse- og omsorgsfag
VID VITENSKAPELIGE HØGSKOLE	Fakultet for helsevitenskap - fag/forskning

Kilde: SSB, FoU-statistikk

Vedlegg 2 Nøkkeltall

Vedleggstabell 2 Nøkkeltall for FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn i universitets- og høyskolesektoren. 2017–2023.

Antall	2017	2019	2021	2023
Antall med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet totalt	2 219	2 306	2 457	2 583
Antall FoU-personale ved enheter med sykepleieutdanning	2 057	1 919	1 953	2 299
Antall forskere/faglig personale ved enheter med sykepleieutdanning	1 829	1 739	1 763	2 136
Antall med sykepleiefaglig bakgrunn blant forskere/faglig personale	1 521	1 625	1 695	1 722
Antall med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personale ved enheter med sykepleieutda	1 292	1 322	1 343	1 440
Antall med sykepleiefaglig bakgrunn blant forskere/faglig personale ved enheter med	1 228	1 269	1 288	1 388
Antall med førstestillingskompetanse ved sykepleieutdanningene	671	682	683	834
Antall med sykepleiefaglig bakgrunn og førstestillingskompetanse	476	534	529	558
Antall med sykepleiefaglig bakgrunn med førstestillingskompetanse ved sykepleieut	417	462	456	493
Antall stipendiater med sykepleiefaglig bakgrunn totalt	188	199	239	204
Antall stipendiater med sykepleiefaglig bakgrunn ved enheter med sykepleieutdannin	93	106	122	108
Andeler	2017	2019	2021	2023
Andel sykepleiere blant forskere/faglig personalet totalt	5,6 %	5,6 %	5,5 %	5,5 %
Andel sykepleiere blant forskere/faglig personale ved enheter innenfor medisin og he	18 %	19 %	18 %	19 %
Andel sykepleiere med førstestilling blant totale forskere innenfor medisin og helsef	31 %	32 %	31 %	32 %
Andel sykepleierstipendiater av alle stipendiater	3,1 %	3,1 %	3,4 %	2,9 %
Andel sykepleierstipendiater av alle stipendiater innen medisin og helsefag	12 %	12 %	14 %	12 %
Andel med førestillingskompetanse ved sykepleieutdanningene	37 %	39 %	39 %	39 %
Herav andel med sykepleiefaglig bakgrunn blant personer med førstestilling ved en	62 %	68 %	67 %	59 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Forskerpersonale og Utdanningsstatistikk

Tabelloversikt

Tabell 2.1 Antall personer med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet i universitets- og høyskolesektoren etter stilling. 2017–2023. Antall og prosentvis endring.....	16
Tabell 2.2 FoU-personale med sykepleiefaglig bakgrunn etter arbeidsstedets fagområde. Antall og prosentvis endring.....	18
Tabell 2.3 FoU-personale med sykepleiefaglig bakgrunn etter arbeidssted i universitets- og høyskolesektoren. 2017–2023. Antall og prosentvis endring.....	19
Tabell 2.4 Gjennomføringstid (antall år) for avlagte grader, bachelor- mastergrad-doktorgrad. Forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn og øvrige forskere/faglige personer i universitets- og høyskolesektoren. 2017, 2019, 2021 og 2023.....	20
Tabell 2.5 Faste og midlertidige stillinger for forskere/faglig personale totalt og for forskere/faglig personale med sykepleiefaglig grunnutdanning i universitets- og høyskolesektoren. ¹ 2023.....	21
Tabell 3.1 FoU-personalet ved enheter med sykepleieutdanning. 2017–2023.....	23
Tabell 3.2 Andel av forskere/faglig personale med førstestilling ved enheter med sykepleieutdanning. 2017–2023.....	25
Tabell 4.1 Personer med sykepleiefaglig bakgrunn ved enheter med sykepleieutdanning. 2017–2023.	26
Tabell 4.2 Andel av personalet ved enheter med sykepleieutdanning som hadde sykepleiefaglig bakgrunn. 2017–2023.	27
Tabell 4.3 Forskere/faglig personale totalt, med sykepleiefaglig bakgrunn og ved enheter med sykepleieutdanning etter kjønn. 2023.....	28
Tabell 4.4 Gjennomsnittsalder blant forskere/faglig personale totalt, med sykepleiefaglig bakgrunn og ved enheter med sykepleieutdanning. 2017–2023.....	29
Tabell 4.5 Forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn etter statsborgerskap. 2017–2023.....	29

Tabell 4.6 Forskere/faglig personale med sykepleiefaglig bakgrunn ved enheter med sykepleieutdanning etter statsborgerskap. 2017–2023.	30
Vedleggstabell 1 Enheter som tilbyr sykepleieutdanning. 2023.....	33
Vedleggstabell 2 Nøkkeltall for FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn i universitets- og høyskolesektoren. 2017–2023.	34

Figuroversikt

Figur 2.1 Nøkkeltall for FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn i universitets- og høyskolesektoren. 2017–2023.....	13
Figur 2.2 Nøkkeltall for FoU-personalet med sykepleiefaglig bakgrunn ved sykepleieutdanningene. 2017–2023.....	15
Figur 2.3 Stipendiater med sykepleiefaglig bakgrunn i FoU-personalet totalt og ved sykepleieutdanningene. 2017–2023.....	16

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no